

POSTANOWIENIE

Dnia 13 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania T. S.A. z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
z udziałem ubezpieczonych: R. C. , J. C., T. C. i A. S. oraz zainteresowanego L.
Sp. z o.o. w W.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 kwietnia 2023 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 7 września 2021 r., sygn. akt III AUa 504/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Warszawie na rzecz T. S.A. z siedzibą w W. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 19 lutego 2019 r. oddalił odwołania T. S.A. z siedzibą w W. (dalej jako: „T. S.A.”) od trzech decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Warszawie z dnia 7 grudnia 2015 r. stwierdzających, że R. C., T. C. i J. C. podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do nadal i decyzji z dnia 9 grudnia 2015 r. stwierdzającej, że A. S. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u

płatnika składek T. S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do nadal.

Na skutek apelacji płatnika składek Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 7 września 2021 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji i poprzedzające go decyzje organu rentowego w ten sposób, że stwierdził, iż: R. C. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do 30 kwietnia 2015 r.; J. C. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do 30 czerwca 2016 r.; T. C. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T.S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do 31 lipca 2015 r.; a A. S. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do 30 czerwca 2016 r. oraz oddalił apelację w pozostałym zakresie.

Organ rentowy wywiódł skargę kasacyjną od powyższego wyroku, zaskarżając go w zakresie, w jakim Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji i zaskarżone decyzje, przez ograniczenie okresów podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w T. S.A. wobec R. C. do 30 kwietnia 2015 r., J. C. do 30 czerwca 2016 r., T. C. do 31 lipca 2015 r., A. S. do 30 czerwca 2016 r.

W podstawach skargi podniósł zarzut naruszenia przepisów postępowania: art. 382 k.p.c. w związku z art. 473 § 1 k.p.c.; art. 245 k.p.c., a także naruszenia prawa materialnego: art. 30 § 1 pkt 3 k.p. w związku z art. 61 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.; art. 30 § 1 pkt 3 i § 3 k.p. w związku z art. 60 k.c.; art. 97 § 1 k.p. w związku z art. 60 k.c. w związku z art. 300 k.p.; art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 23¹ k.p.

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania; ewentualnie wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie w tym zakresie co do istoty sprawy, przez oddalenie odwołania, a także o zasądzenie od odwołującej się

na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że skarga jest oczywiście uzasadniona, gdyż rozwiązanie umowy o pracę przez podmiot trzeci (L. - podmiot który w sposób pozorny „przejął” część zakładu pracy), niezwiązany żadnym węzłem prawnym z T. S.A. i ubezpieczonym nie może być uznane za wystarczającą przesłankę do stwierdzenia, że stosunek pracy zawarty z T. S.A. ustał z uwagi na fakt, iż samo świadectwo pracy określające datę rozwiązania stosunku pracy nie jest jednostronną czynnością pracodawcy wskazującą na zamiar rozwiązania umowy, tylko oświadczeniem wiedzy pracodawcy, który sporządzając świadectwo pracy, pozostaje w słusznym bądź mylnym przeświadczeniu, że dany stosunek pracy uległ rozwiązaniu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołująca się spółka wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie od skarżącego na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał, że jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, a skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest

oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Strona wnosząca skargę kasacyjną, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c. określającym wymogi formalne tego środka prawnego, powinna sformułować w niej wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz ze stosownym uzasadnieniem. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty prawne świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Formułując wniosek oparty na przesłance przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie

proceedzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Skarga kasacyjna wniesiona przez organ rentowy nie spełniła powyższych wymagań konstrukcyjnych skargi kasacyjnej. Przede wszystkim skarżący nie wyjaśnił, jaki przepis (lub przepisy) został (zostały) w sposób oczywisty naruszony (naruszone) przez Sąd drugiej instancji. Tymczasem już wcześniej wspomniano, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego, oczywistego naruszenia przepisu prawa – jasnego i jednoznacznego, którego wykładnia i stosowanie nie budzą wątpliwości.

Skarżący nie wykazał też istnienia powołanej przesłanki przedsądu.

Warto przypomnieć, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny ustalił, iż w dniu 26 maja 2014 r. T. S.A. zawarła z L. umowę o świadczenie usług dziennikarskich, grafiki komputerowej, montażu materiałów telewizyjnych i charakteryzacji wraz z przejściem pracowników i współpracowników T. S.A. W rezultacie tego, w dniu 1 lipca 2014 r. L. stała się nowym pracodawcą dla pracowników realizujących wydzielone funkcje wykonawcze w zakresie zadań: dziennikarskich, montażu, charakteryzacji i grafiki komputerowej, którzy do tej pory realizowali zadania na rzecz 22 jednostek organizacyjnych T. S.A. Przejściu do nowego pracodawcy podlegało 411 pracowników. Zebrany w sprawie materiał dowodowy i dokonane na jego podstawie ustalenia uzasadniały twierdzenie, że mimo formalnie zawartej umowy między T.S.A. a L., w istocie nie doszło do przejścia części zakładu pracy. Przejmujący (L.) nie przejął zasadniczej części personelu odpowiadającego za realizację zadań dziennikarskich, montażu, grafiki komputerowej i charakteryzacji. Przejęta część personelu nie stanowiła samodzielnej jednostki organizacyjnej, która pozwoliłaby L. na ich wykorzystanie w celu prowadzenia identycznej lub analogicznej działalności (tj. produkcji treści na potrzeby emisji programów telewizyjnych). Uzasadniało to stwierdzenie, że nie doszło do przejścia części zakładu pracy T. S.A. przez L. Przejęcie przez L. samych zadań i wykonujących je

pracowników, bez przejęcia kadry kierowniczej dokonującej oceny prawidłowości wykonywania zadań, stanowiło nieskuteczne przejście zakładu pracy na nowego pracodawcę w rozumieniu art. 23¹ k.p. Dokonanie zaś czynności prawnych w sposób niezgodny ze standardami ochrony pracownika na tle art. 23¹ k.p. było działaniem sprzecznym z prawem, o którym mowa w treści art. 58 § 1 k.c., a tym samym nieważnym.

Jednakże Sąd odwoławczy dostrzegł podstawy do wydania orzeczenia reformatoryjnego w odniesieniu do zaskarżonych decyzji. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynikało bowiem że ubezpieczony R. C. pozostawał formalnie zatrudniony przez L. (świadczenie pracy z 7 maj 2015 r.), a więc w rzeczywistości przez T. od 1 lipca 2014 r. do 30 kwietnia 2015 r. Stąd też w zaskarżonej decyzji z 7 grudnia 2015 r., wydanej w stosunku do tego ubezpieczonego, organ winien był ustalić, że R. C. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do 30 kwietnia 2015 r. zamiast „do nadal”, gdyż w dacie wydania zaskarżonej decyzji R. C. nie pozostawał w zatrudnieniu lub innej relacji prawnej uznanej przez organ rentowy za tytułu do ubezpieczeń społecznych u płatnika składek T. S.A.

Zmianie podlegała również decyzja organu rentowego wydana w stosunku do J. C.. Ubezpieczony ten pozostawał bowiem formalnie zatrudniony przez L. (świadczenie pracy z 1 lipca 2016 r.), a więc w rzeczywistości przez T. od 1 lipca 2014 r. do 30 czerwca 2016 r. Podobnie świadczenie pracy z 7 sierpnia 2015 r. wskazuje, że ubezpieczony T. C. pozostawał formalnie zatrudniony przez L., a więc w rzeczywistości przez T., od 1 lipca 2014 r. do 31 lipca 2015 r. Stąd też w zaskarżonej decyzji z dnia 7 grudnia 2015 r. wydanej w stosunku do tego ubezpieczonego, organ winien był ustalić, że podlegał on obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do 31 lipca 2015 r. zamiast „do nadal”, skoro w dacie wydania zaskarżonej decyzji T. C. nie pozostawał w zatrudnieniu lub innej relacji prawnej uznanej przez organ rentowy za tytułu do ubezpieczeń społecznych u płatnika składek T. S.A. W stosunku do ubezpieczonego A. S., z materiału dowodowego (świadczenie pracy z 1 lipca 2016

r.) wynika, że pozostawał on formalnie zatrudniony przez L., a więc w rzeczywistości przez T., od 1 lipca 2014 r. do 30 czerwca 2016 r. Powyższe skutkowało koniecznością dokonania zmiany wyroku Sądu Okręgowego oraz poprzedzających go decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Warszawie (k. 64-65 uzasadnienia wyroku).

Należy zauważyć, że nawiązanie współpracy w ramach działalności gospodarczej z T. S.A. przez jej dotychczasowych pracowników może stanowić podstawę do przyjęcia, że doszło do ustania stosunku pracy w sposób dorozumiany (art. 60 k.c.), a zatem przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty nie świadczą o oczywistym naruszeniu art. 30 § 1 pkt 3 k.p. w związku z art. 61 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. przez ich niezastosowanie czy też art. 30 § 1 pkt 3 i § 3 k.p. w związku z art. 60 k.c. (bo z tym przepisami koreluje podniesiona we wniosku argumentacja). Innymi słowy, istotnie L. (podmiot, który – wedle ustaleń Sądu – w sposób pozorny „przejął” część zakładu pracy) nie mógł skutecznie rozwiązać umów o pracę, których stronami byli ubezpieczeni i T. S.A., ale mogły tego dokonać same strony – ubezpieczeni i T.S.A., zmieniając w drodze dorozumianego porozumienia formę zatrudnienia z umowy o pracę na współpracę w ramach działalności gospodarczej.

Zdaniem Sądu Najwyższego, zawarta we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumentacja mająca uzasadniać oczywistą zasadność skargi w istocie stanowi próbę podważenia przeprowadzonej przez Sąd drugiej instancji oceny materiału dowodowego oraz dokonanych na tej podstawie ustaleń faktycznych, z których wynikało, że wymienieni w zaskarżonym wyroku zainteresowani byli zatrudnieni u odwołującej się T. S.A. i podlegali obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu tego zatrudnienia do wskazanych w wyroku dat. Dokonana przez Sąd odwoławczy ocena okoliczności faktycznych i związana z tym wykładnia (wyrażona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku) mieszczą się w granicach uznania sędziowskiego. Podnoszone przez skarżącą w tym zakresie argumenty stanowią zatem polemikę z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi. Zgodnie zaś z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi

stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie zajmuje się oceną materiału dowodowego, nie ma również kompetencji do kontrolowania prawidłowości oceny dowodów dokonanej przez sąd drugiej instancji według kryteriów opisanych w art. 233 § 1 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r., II UK 403/12, LEX nr 1350309).

Dodatkowo trzeba zwrócić uwagę, że podobne argumenty, na których skarżący opiera wniosek o przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zostały przedstawione przez organ rentowy w skargach kasacyjnych wniesionych w innych podobnych sprawach, w których odwołania od decyzji organu rentowego wnosili płatnik składek T. S.A., nie przekonały Sądu Najwyższego do przyjęcia skarg do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 stycznia 2022 r., II USK 396/21; z 27 stycznia 2022 r., II USK 382/21; z 3 lutego 2022 r., II USK 410/21; z 9 lutego 2022 r., II USK 645/21; z 23 marca 2022 r., II USK 426/21; z 24 marca 2022 r., II USK 592/21; z 6 lipca 2022 r., II USK 607/21; z 23 sierpnia 2022 r., II USK 644/21; z 6 września 2022 r., II USK 691/21; z 7 września 2022 r., II USK 626/21; z 7 września 2022 r., II USK 664/21; z 13 września 2022 r., II USK 589/21; z 14 września 2022 r., II USK 693/21; z 16 listopada 2022 r.). Przyczyny odmowy przyjęcia do rozpoznania skarg kasacyjnych w tych sprawach zachowują aktualność także w stosunku do wniosku skarżącego w obecnej sprawie.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

[SOP]

[ms]

